

Kuinka haavoittuvuusarviointi järjestetään? (VAT Lite)

Uskonnollisten kohteiden ja yhteisöjen turvatoimia koskevan oppaan liite 4.

liite 4.

Tiedoksi: Tämä hanke on saanut rahoitusta Euroopan unionin sisäisen turvallisuuden rahastosta - poliisi. Avustussopimus nro 101034230 - ProSPeReS

prosperes.eu

Skannaa QR-koodi
päästäksesi materiaaleihin.

Johdanto

Uskonnollisten kohteiden katsotaan olevan erityisen haavoittuvia hyökkäyksille niiden avoimuuden ja saavutettavuuden vuoksi, sekä siksi, että niissä sovelletaan yleensä varsin rajoitettuja turvatoimia.

ProSPeReS-hankkeen tavoitteena on kohottaa uskonnollisten kohteiden suojelua ylläpitämällä tasapainoa turvatoimien ja uskonyhteisölle tarkoitettujen paikkojen avoimen luonteen välillä.

"Parempi koulutus luo valmiudet parempaan ennaltaehkäisyyn, suojeluun ja reagointi valmiuteen erityyppisiin terroriuhkiin ja hyökkäyksiä vastaan, joita voi esiintyä kirkkokuntia, kirkkoja ja muita uskonnollisia ympäristöjä kohtaan, mukaan lukien hyökkäykset kemiallisilla, biologisilla sekä säteilymateriaaleilla."

"Olemme kaikki vastuullisia niin omasta kuin muidenkin turvallisuudesta."

HUOMIO!

Tämän lehtisen tarkoituksena ei ole korvata voimassa olevia säännöksiä, vaan sen tarkoituksena on antaa käytännön neuvoja. Se ei luo uusia lakisääteisiä velvoitteita turvallisuuden alalla eikä myöskään uusia keinoja, joita sovellettaisiin ihmisten vahingoittamiseen tähtääviin tekoihin.

Vastuuvapauslauseke

Huomaa, että ProSPeReS haavoittuvuuden arviointi (Vulnerability Assessment Tool Lite Version (VAT Lite) -työkalua ei tulisi käyttää suuriin/tärkeimpiin uskonnollisiin tapahtumiin. Näissä tapauksessa riskinarvioinnin ammattilaisten tulisi tehdä virallinen riskinarviointi.

Arvioinnin tuloksista riippuen käyttäjät voivat myös tutustua ProSPeReS:n laatimiin oppaisiin, jotka sisältävät suosituksia turvallisuustoimenpiteistä ja -toimista: www.prosperes.eu

Räjähdeisku

Hyökkäys veitsellä tai muulla terävällä esineellä

Hyökkäys tuliaseella

Hyökkäys ajoneuvolla

CBRN isku

VAT Lite - ohjeistus (ProSPeReS haavoittuvuuden arviointi)

- 1 **Tulosta kartta** (esim. Google Maps) tai asemapiirros (A0-kokoinen toimii parhaiten ohjeistossa tulostettavissa olevien tarrojen kanssa, mutta muutkin muodot sopivat), jossa kuvataan uskonyhteisölle tarkoitetun paikan rakenteet ja sen ympäristö sekä tärkeimmät kulkuväylät (ks. esimerkki lomakemallissa A). Tulosta sitten tämän asiakirjan sivulla 6 olevat tarrat (ei suositella, jos kartta tulostetaan A3-kokoon tai sitä pienemmälle).
- 2 **Jaa uskonyhteisölle tarkoitettu paikka kolmeen (3) vyöhykkeeseen tussilla 1)** rakennuksen ja sen sisätilojen, 2) välittömän ulkotilan ja 3) ympäröivän alueen merkitsemiseksi (ks. lomakemalli A).
- 3 **Aseta kullekin vyöhykkeelle olennaisimmat uhkatyypit tarroilla** (ks. tarrojen selitys) tai kirjoita uhkatyypit muistilapuille ja aseta ne kartan kohtiin, joissa uhkia saattaa esiintyä tai on esiintynyt. Pyri sijoittamaan uhkat sellaisille vyöhykkeen alueille, joilla on yleensä paljon ihmisiä.
- 4 **Täytä lomake B, kohteen tärkeimmät tiedot ja tarkistuslista**, joka perustuu EU:n pikaoppaaseen uskonyhteisölle tarkoitettujen paikkojen suojelusta.
- 5 **Jatka riskianalyysin tekemistä täyttämällä lomake C** käyttäen hyväksesi riskimatriisia.
- 6 **Viimeistele VAT Lite** täyttämällä vaihekohtainen riskitasotaulukko lomakkeessa D.

Esimerkki:

Arvioidakseen uskonyhteisölle tarkoitetun kohteen suojelun tasoa kohteen ylläpitäjä tekee päätöksen nopeasta haavoittuvuusarvioinnista. Näin hän voi selvittää, onko kohde suojattu (ainakin perustasolla) esimerkiksi ajoneuvojen rynnäköhyökkäysten kaltaisilta uhkilta vai ei. VAT Lite -mallin edellisen vaiheen mukaisesti kohteen ylläpitäjä keskustelelee muiden kohteen toimintaa, toimintoja ja tiloja tuntevien henkilöstön jäsenten kanssa kohteeseen kohdistuvien hypoteettisten hyökkäysten seurauksista ja todennäköisyydestä.

Aluksi he keskustelelevat seurauksista, joita aiheutuu siitä, että ylinopeutta ajanut kuorma-auto on ajanut pihalle, jonne on kokoontunut uskonyhteisön jäseniä. Jos tällainen hyökkäys tapahtuisi ja yli 100 ihmistä olisi paikalla tapahtuman aikana, uhrien määrä voisi olla melko suuri. Siksi taulukkoon 5 merkitään "ajoneuvohyökkäyksen" viereen "KORKEA" seuraukset. Tämän jälkeen he pohtivat hyökkäyksen todennäköisyyttä ottamalla huomioon tärkeät riskitekijät (esim. uskonnollisen yhteisönne vastaiset vihanilmaisut tai muihin uskonyhteisöihin kohdistuneet vastaavat välikohtaukset). Tässä esimerkissä ei ole ollut merkkejä epäilyttävästä käyttäytymisestä, mutta he ovat tunnistanee mahdollisia jännitteitä. He pitävät hyökkäyksen todennäköisyyttä "KESKISUURENA". Viimeisessä vaiheessa kerrotaan seuraukset ja todennäköisyys käyttämällä annettua riskimatriisia, jotta saadaan lopullinen riskipistemäärä käsitellylle hyökkäykselle. Riskimatriisin perusteella KORKEAT seuraukset x KESKIMÄÄRÄINEN todennäköisyys = KORKEA riskitaso.

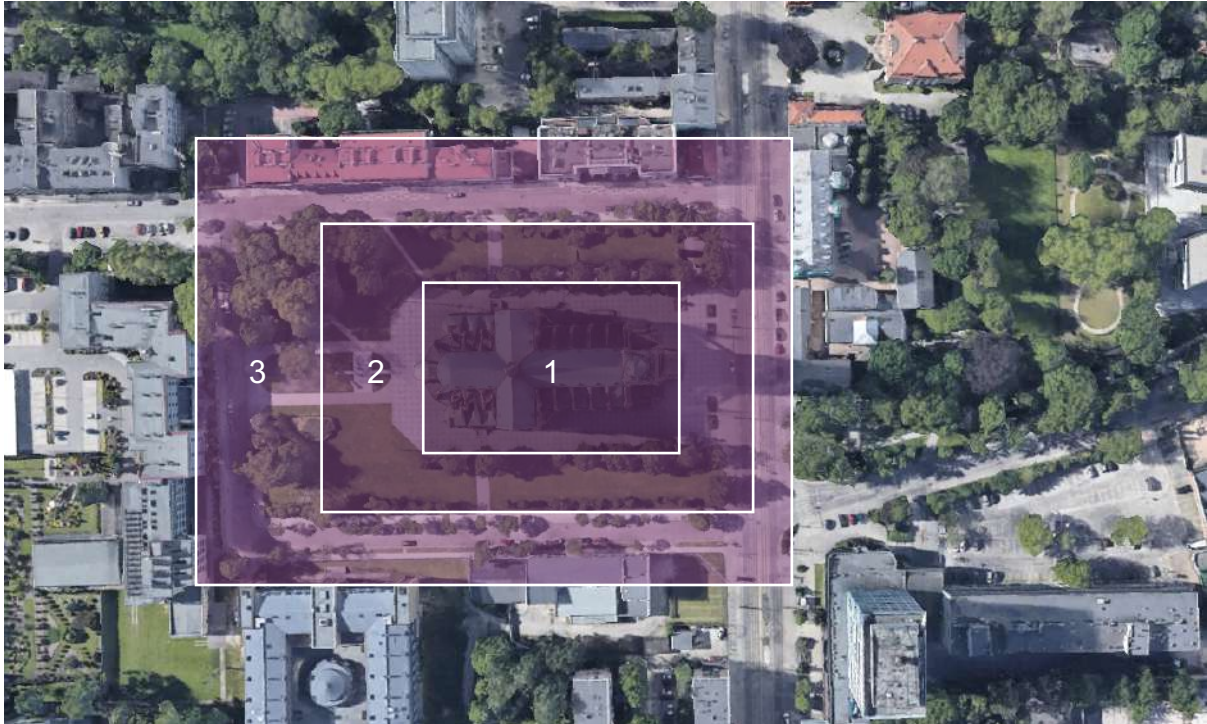
		Todennäköisyys (toteutuvaus)				
		Erittäin matala	Matala	Keskisuuri	Korkea	Erittäin korkea
Seuraukset	Erittäin matala	Erittäin matala	Erittäin matala	Matala	Matala	Keskisuuri
	Matala	Erittäin matala	Matala	Keskisuuri	Keskisuuri	Korkea
	Keskisuuri	Matala	Keskisuuri	Keskisuuri	Korkea	Korkea
	Korkea	Matala	Keskisuuri	Korkea	Korkea	Erittäin korkea
	Erittäin korkea	Keskisuuri	Korkea	Korkea	Erittäin korkea	Erittäin korkea

VAT Lite - Lomakemalli A

2

Tulosta kartta uskonyhteisölle tarkoitetusta paikasta. Jaa kohdealue kolmeen (3) vyöhykkeeseen, merkkää alueet karttaan kynällä tai tussilla. Merkitse 1) rakennus ja sen sisätilat, 2) välitön ulkoalue ja 3) ympäröivä alue.

Kuten on esitetty esimerkissä A ja B:

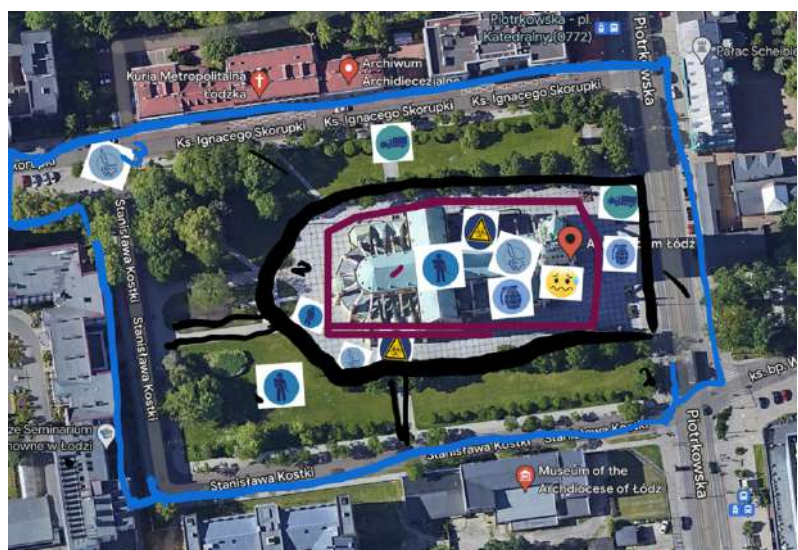

Piirrokseen kuvattu esimerkki VAT Lite -työpajasta

Alue 1 – SISÄTILAT
(uskonharjoittamiseen tarkoitettu paikka)

Alue 2 – ULKOPUOLI
(välittömässä läheisyydessä, ulkopuolella)

Alue 3 – YMPÄRISTÖ
(pysäköintialue, uskonharjoittamiseen tarkoitettun paikan ympäröivä maasto)

VAT Lite - Lomakemalli B

4

KOHTIEN TIEDOT	
Nimi ja osoite	
Toiminnan kuvaus, päivämäärä ja kellonaika	
Kenelle soitetaan hätätilanteessa	
Arvioinnin päivämäärä	

Tarkistuslista		Kyllä	Ei	N/A
ALUE 1	Onko käytössä vierailijoiden pääsynvalvontatoimenpiteitä (esim. läpivalaisulaitteet, metallinpaljastimet jne.)? Vaikeus: 2			
	Ovatko pääovi ja ikkunat tai pääkulkuväylät lukittu sulkemisaikana? Jos uskonyhteisölle tarkoitettu paikka on avoinna ympäri vuorokauden, vastatkaa "Ei" Vaikeus: 1.			
	Onko ikkunoihin asennettu lukitusmekanismeja, kaltereita tai muuta (esim. iskunkestäviä ikkunakalvoja tai vahvistettua lasia), joilla estetään murtautumiset tai rakennukseen heitetyt vaaralliset esineet? Vaikeus: 1			
	Onko asennettu valvontakamerajärjestelmä valvomaan rakennuksen alueita, joilla ihmiset kokoontuvat tai joilla säilytetään arvoesineitä? Vaikeus: 2			
	Onko käytössä äänettömällä hälytyksellä varustettu turvajärjestelmä, joka on yhteydessä poliisiin tai yksityiseen vartijaan? Vaikeus: 2			
	Onko palohälytys käytössä? Vaikeus: 2			
	Onko uskonyhteisölle tarkoitetun paikan edessä kylttejä, jotka osoittavat, että tilassa on turvatoimia (esim. valvontakamerat tai varoittavat turvamiehet)? Vaikeus: 1			
	Onko päärakennuksessa hätäuloskäyntejä? Vaikeus: 3			
	Onko uskonyhteisölle tarkoitetun paikan käytössä menettely, jolla henkilökunta valvoo paikan päälle saapuvia paketteja tai tavaroita? Jos ette ota vastaan paketteja, älkää vastatko tähän kysymykseen. Vaikeus: 3			
Onko teillä toimenpiteitä tai käytäntöjä, jotka koskevat vartioimattomia epäilyttäviä esineitä uskonyhteisölle tarkoitetussa paikassanne? Vaikeus: 2				
ALUE 2	Onko pääportti lukittu aikana, jolloin uskonyhteisölle tarkoitettu paikka on suljettuna? Jos portti ei ole käytössä, vastaa "Ei". Vaikeus: 1			
	Onko käytössä toimenpiteitä (esim. ajoesteet, puomit), joilla estetään (ylinopeutta ajavien) autojen pääsy alueelle? Tai pääarakennuksen ulkopuolelle, jossa ihmiset kokoontuvat? Vaikeus: 3			
	Jos uskonyhteisölle tarkoitetun paikan käytössä on pysäköintialue, onko sinne tulevien autojen kulunvalvontatoimenpiteitä? Jos tällä alueella ei ole pysäköintialuetta, älkää vastatko tähän kysymykseen Vaikeus: 2			
	Jos uskonyhteisölle tarkoitetun paikan käytössä on parkkipaikka, onko siellä riittävä valaistus? Jos kyseisellä alueella ei ole pysäköintialuetta, älä vastaa tähän kysymykseen Vaikeus: 2			
	Onko alueella valvontakamerat (CCTV, Closed Circuit Television), jolla voidaan valvoa rakennuksen ulkopuolisia alueita, joilla ihmiset kokoontuvat? Jos teillä ei ole valvontakamerajärjestelmää, älkää vastatko tähän kysymykseen Vaikeus: 2			
	Onko päärakennusta ympäröivällä alueella riittävä valaistus pimeiden alueiden ja piilopaikkojen poistamiseksi? Vaikeus: 2			
ALUE 3	Jos uskonyhteisölle tarkoitetun paikan läheisyydessä on pysäköintialue, onko sinne tulevien autojen kulunvalvontatoimenpiteitä? Jos tällä vyöhykkeellä ei ole pysäköintialuetta, älkää vastatko tähän kysymykseen Vaikeus: 3			
	Jos uskonyhteisölle tarkoitetun paikan läheisyydessä on pysäköintialue, onko siellä riittävä valaistus? Jos tällä vyöhykkeellä ei ole pysäköintialuetta, älkää vastatko tähän kysymykseen Vaikeus: 3			
	Onko alueella riittävästi valaistusta valvonnan tehostamiseksi ja pimeiden syrjäisten alueiden poistamiseksi? Vaikeus: 1			
	Partioivatko poliisit yleensä alueen ympäristössä? Vaikeus: 3			
	Onko alueen ympärillä katuja, joiden kautta ylinopeutta ajavat ajoneuvot pääsevät suoraan uskonyhteisölle tarkoitetun paikanne tiloihin / ihmisten kokoontumisalueille? Vaikeus: 2			
	Onko uskonyhteisölle tarkoitetun paikanne ympärillä yleensä paljon pysäköityjä ajoneuvoja (esim. pommien sijoittamista varten) Vaikeus: 1			
YLEISIÄ KYSYMYKSIÄ	Onko uskonyhteisönne toimintaa tukeva henkilökunta koulutettu toteuttamaan hätätilannemenettelyjä? Vaikeus: 3			
	Oletteko aiemmin suorittaneet minkäänlaisia hätätilanneharjoituksia nähdäkseen, miten uskonyhteisönne henkilökunta suoriutuu hätätilanteissa/ kriisitilanteissa? Vaikeus: 3			
	Onko evakuointireitit merkitty? Vaikeus: 2			
	Ovatko evakuointireitit selkeästi merkittyjä ja esteettömiä hätäevakuoinnin / evakuoinnin helpottamiseksi? Vaikeus: 1			

PISTEET:

--	--	--

* Kysymysten pistemäärät kuvastavat mahdollisten turvatoimien täytäntöönpanon monimutkaisuutta/vaikeutta. Laske ei- vastaukset.

** Kysymykset on täytetty satunnaisesti esimerkkinä.

YKSINKERTAISIMMAT RISKI-INDIKAATTORIT

Kysymykset, joiden vaikeusaste on 1 (alhainen)
Kysymykset, joiden vaikeusaste on 2 (keskitaso)

Kysymykset, joiden vaikeusaste on 3 (korkea)

TOIMENPITEET

Jatka täyttämällä VAT Lite -lomake ja mieti mahdollisia ratkaisuja, jotka voit toteuttaa itse.

Täytä VAT Lite -lomake ja mieti ratkaisumalleja. Saatat joutua ottamaan yhteyttä tekniikan asiantuntijoihin, teknisten ratkaisujen tarjoajiin tai kaupunkisuunnittelijoihin voidaksesi ottaa käyttöön tiettyjä vaadittuja ratkaisuja.

On suositeltavaa ottaa yhteyttä paikallisiin viranomaisiin, hätäkeskuslaitokseen tai yksityisiin turvallisuusratkaisujen tarjoajiin, jotka voivat tehdä perusteellisen riskinarvioinnin ja auttaa sinua asianmukaisten ratkaisujen käyttöönotossa.

VAT Lite – Lomakemalli C

5

Täytä yksi (1) taulukko kutakin vyöhykettä kohti!

Seuraukset – Ajattele kokemuksesi ja tietämyksesi perusteella uhreja, vahinkoja tai loukkaantumisia uskonyhteisölle tarkoitetun paikan kävijämäärän perusteella.

Todennäköisyys – Kuinka suurella todennäköisyydellä tämä uhka esiintyy tällä vyöhykkeellä nykyisten turvatoimien, aiempien tapahtumien ja tietämyksesi/kokemuksesi perusteella?

	Skenaario uhkatyypeittäin	Seuraus (erittäin matala, matala, keskisuuri tai korkea, erittäin korkea)	Miksi?	Todennäköisyys (erittäin matala, matala, keskisuuri tai korkea, erittäin korkea)	Miksi?	Seuraus x Todennäköisyys (riskitaso)
ALUE 1	Hyökkäys veitsellä tai muulla terävällä esineellä					
	Hyökkäys tuliaseella					
	Hyökkäys ajoneuvolla					
	Räjähdeisku (esim. rakennuksen sisälle heitetty tai autoon asennettu räjähdde).					
	CBR hyökkäys					
ALUE 2	Hyökkäys veitsellä tai muulla terävällä esineellä					
	Hyökkäys tuliaseella					
	Hyökkäys ajoneuvolla					
	Räjähdeisku (esim. rakennuksen sisälle heitetty tai autoon asennettu räjähdde).					
	CBR hyökkäys					
ALUE 3	Hyökkäys veitsellä tai muulla terävällä esineellä					
	Hyökkäys tuliaseella					
	Hyökkäys ajoneuvolla					
	Räjähdeisku (esim. rakennuksen sisälle heitetty tai autoon asennettu räjähdde).					
	CBR hyökkäys					

Riskimatriisi (Riskianalyysi)

Skannaa
QR-koodi
saadaksesi
pääsyn
materiaaleihin

		Todennäköisyys				
		Erittäin matala	Matala	Keskisuuri	Korkea	Erittäin korkea
Seuraukset	Erittäin matala	Erittäin matala	Erittäin matala	Matala	Matala	Keskisuuri
	Matala	Erittäin matala	Matala	Keskisuuri	Keskisuuri	Korkea
	Keskisuuri	Matala	Keskisuuri	Keskisuuri	Korkea	Korkea
	Korkea	Matala	Keskisuuri	Korkea	Korkea	Erittäin korkea
	Erittäin korkea	Keskisuuri	Korkea	Korkea	Erittäin korkea	Erittäin korkea

VAT Lite - Lomakemalli D

Yleinen riskitaso

(Riskin arviointi)

Riskitaso: Tämä vastaa edellisen taulukon C x L-saraketta (lomake C).

Toimenpide: Palaa lomakkeeseen B. Tarkista, mitkä **EI** vastaukset voit muuttaa **KYLLÄ**-vastauksiksi + tarkista vaarallisiksi tunnistetut kohteet ennen suurten ihmismäärien siirtymistä uskonyhteisölle tarkoitettuun paikkaan.

Uhkatyyppi-kohtainen skenaario		UHKATYYPPI				
		Hyökkäys veitsellä tai muulla terävällä esineellä	Hyökkäys tuliaseella	Hyökkäys ajoneuvolla	CBRN hyökkäys	Räjähdeisku
ALUE 1	Riskitaso					
	Mitä toimenpiteitä tarvitaan?					
	Toimenpiteen vaikeusaste					
ALUE 2	Riskitaso					
	Mitä toimenpiteitä tarvitaan?					
	Toimenpiteen vaikeusaste					
ALUE 3	Riskitaso					
	Mitä toimenpiteitä tarvitaan?					
	Toimenpiteen vaikeusaste					

VAT Lite – Tarrojen selitykset

Tulosta seuraavalla sivulla olevat tarrat ja kiinnitä ne tulostamaasi karttaan.
(Vaihe 3, lomake A)

Ampuma-asehyökkäys

esim. pienikaliiperinen pistooli tai puoli-
/täysautomaattikivääri AK-47.

Ajoneuvoa hyväksikäyttävä törmäys hyökkäys

esim. ajoneuvo ajetaan suureen
väkijoukkoon.

Räjähteet

esim. kuljetetaan / heitetään maahan /
kätketään esineisiin tai tavarihin

Teräase hyökkäys

esim. veitset, viidakkoveitset, muut terävät
aseet tai tylpät esineet

Räjähteiden avulla vapautuva tai hajoava CBR-aines

esim. tavarihin kätetty uhkaava esine tai
mukana kuljetettava esineisiin - esim.
kyynelkaasupullo (kemiallinen), tavarihin tai
mukana kuljetettava esineisiin kätetty
(biologinen), uhkaava esine kätetty tavarihin tai
kuljetettava esineisiin (radioaktiivinen)

Turvattomuuden tunne

prosperes.eu

This project is funded by the European Union's
Internal Security Fund – Police under Grant
Agreement No. 101034230 – ProSPeReS